

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΕ ΜΙΑ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΤΑΞΗ

απόσπασμα από το βιβλίο *Coopération - Citoyenneté. Pour agir maintenant dans son milieu*, Éditions ICEM

μετάφραση: Ειρήνη Καλαπανίδα

*

A1/ ΔΕΛΤΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΠΡΟΕΔΡΕΥΣΕΙΣ ΣΕ ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗΣ ΤΑΞΗΣ

Ο πρόεδρος του συμβουλίου πρέπει να προετοιμάσει τη συγκέντρωση. Γι' αυτό μπορείς:

- Να προετοιμάσεις την ημερησία διάταξη με τις προτάσεις
- Να αναζητήσεις γραμματέα, ο οποίος θα σημειώνει στο τετράδιο του συμβουλίου τις αποφάσεις που θα ληφθούν
- Να θυμίσεις τους κανόνες του συμβουλίου: «Δεν κοροϊδεύουμε, ακούμε αυτόν που μιλάει, αυτοί που έχουν μιλήσει λιγότερο έχουν προτεραιότητα, όσοι ενοχλήσουν τρεις φορές δεν θα μπορέσουν να συμμετάσχουν άλλο» και να καταγραφεί το όνομα όσων κάνουν φασαρία, αν υπάρχουν.
- Να ξαναδιαβάσεις τις αποφάσεις που λήφθηκαν στο τελευταίο συμβούλιο και, στην περίπτωση που δεν έχουν γίνει σεβαστές, να ξανασυζητηθούν.
- Να δώσεις το λόγο σε αυτούς που έχουν κάνει μια πρόταση.
- Να ρωτήσεις «Ποιος δεν συμφωνεί;»
  - Εάν κανείς δε σηκώσει το χέρι, η απόφαση ελήφθη
  - Να ρωτήσεις τα παιδιά που είναι «κατά» να εξηγήσουν το λόγο και να προτείνουν μια καινούρια ιδέα
- Να ρωτήσεις πώς θα πραγματοποιηθούν οι αποφάσεις
- Να προσέξεις να μην υπερβείτε τη διάρκεια του συμβουλίου
- Να ζητήσεις από το γραμματέα να ξαναδιαβάσει τις αποφάσεις που ελήφθησαν
- Να κλείσεις το συμβούλιο

Πρέπει να αποφύγεις να:

- Δίνεις το λόγο στους ίδιους συμμετέχοντες
- Να αποφασίζεις εσύ στη θέση του συμβουλίου
- Να ευνοείς τις προτάσεις που σε βολεύουν προσωπικά
- Να αφήνεις τους συμμετέχοντες να μιλούν πολλές φορές για το ίδιο θέμα
- Να αφήνεις τους συμμετέχοντες να βγαίνουν εκτός θέματος
- Να αφήνεις ορισμένους συμμετέχοντες να επιβάλουν τις ιδέες τους.

ΒΗΜΑΤΑ

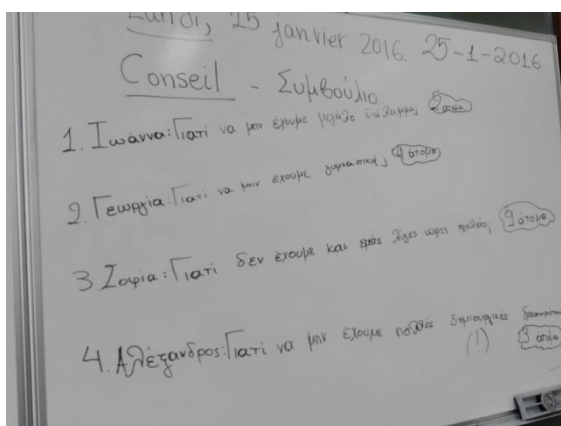
Τελετουργικές φράσεις. Μικρές φρασούλες και μικρές επαναλαμβανόμενες χειρονομίες κάθε συμβουλίου επιτρέπουν σε μια ομάδα να βρει τα σημεία αναφοράς της.

- Μπορείς να ανοίξεις και να κλείσεις το συμβούλιο λέγοντας:
«Ανακηρύσσω το άνοιγμα του συμβουλίου της (ημερομηνία)»
«Ανακηρύσσω το κλείσιμο του συμβουλίου της (ημ/νια)»
- Για κάθε καινούριο σημείο της ημερησίας διάταξης, όταν πρέπει να δώσεις το λόγο σε κάποιον, μπορείς να τον προσκαλέσεις λέγοντας:
«Ο λόγος δίνεται στον/στην...»

Το ίδιο όταν το συμβούλιο έχει μόλις κλείσει, μπορείς να ξαναδώσεις το λόγο στη δασκάλα ή στο δάσκαλο λέγοντας:

«Ο λόγος δίνεται στον/στην...»

- Μόλις σταματήσει ένα παιδί να μιλάει, μπορείς να του ζητήσεις να κλείσει τη φράση του με το:
«Τελείωσα!»
«Ευχαριστώ!»
- Συχνά θα χρειαστεί να ζητήσεις τη γνώμη της τάξης. Μπορείς να ρωτήσεις:
«Ποιος είναι κατά;»
«Γιατί;»

Εικόνες από συμβούλιο σε τάξη δημοτικού σχολείου

A2/ ΔΕΛΤΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΖΗΤΗΣΕΙΣ ΤΟ ΛΟΓΟ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Το συνεργατικό συμβούλιο είναι μια συγκέντρωση όπου όλοι έχουν το δικαίωμα να πάρουν το λόγο για να εκφράσουν τη γνώμη τους, να δώσουν μια πληροφορία, να κάνουν μια πρόταση, να σχολιάσουν, να συγχαρούν ή να ευχαριστήσουν.

Συμβαίνει συχνά να αρχίζει το συμβούλιο και να έχεις ξεχάσει τι ήθελες να πεις. Μπορεί επίσης να συμβεί να μην πάρεις αμέσως το λόγο.

Για να μην ξεχάσεις αυτό που θέλεις να πεις και για να βοηθήσεις το πρόεδρο να δώσει το λόγο, έχουμε στην τάξη ένα από τα παρακάτω:

- ΜΙΑ ΑΦΙΣΑ ΤΟΙΧΟΥ: Εκεί, κάθε μαθητής που θέλει να μιλήσει στο συμβούλιο, δηλώνει το όνομά του και το θέμα για το οποίο θέλει να μιλήσει. Αντί να σημειώνουμε πάνω στην αφίσα, μπορούμε και να προτείνουμε να κολλάμε κομματάκια χαρτί.
- ΕΝΑ ΓΡΑΜΜΑΤΟΚΙΒΩΤΙΟ: διακοσμούμε ένα κουτί από παπούτσια που θα χρησιμεύει για να συγκεντρώνει το αίτημα όσων θέλουν να πάρουν το λόγο με τη μορφή μικρών υπογεγραμμένων σημειωμάτων
- ΤΟ ΤΕΤΡΑΔΙΟ ΤΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ: δήλωσε το αίτημά σου να πάρεις το λόγο σε αυτό το τετράδιο του γραμματέα, ώστε να μιλήσεις μόλις αρχίσει το συμβούλιο.
- ΤΟ ΑΜΕΣΟ ΑΙΤΗΜΑ: στην αρχή του συμβουλίου πρότείνει στον πρόεδρο να δώσει τη δυνατότητα να γραφτούν όσοι θέλουν να μιλήσουν.
- Ο ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ: ζητά τη γνώμη ενός φίλου ή μιας φίλης που ξέρει πώς να πάρει το λόγο.

ΒΗΜΑΤΑ

Η αφίσα τοίχου:

Είναι μονίμως αναρτημένη στην τάξη. Καθένας μπορεί ελεύθερα να γράψει τι θα ήθελε να παρουσιάσει στην ομάδα κατά τη συνεργατική εβδομαδιαία συνάντηση.

Οι μικρότεροι που δεν ξέρουν ακόμα να γράφουν θα πάρουν βοήθεια από τους μεγαλύτερους για να σημειώσουν τις ιδέες τους. Η αφίσα τοίχου βοηθάει στο να προετοιμάσουμε το συμβούλιο.

Αντί να γράφουμε πάνω στην αφίσα, μπορούμε τοποθετήσουμε μικρά αυτοκόλλητα χαρτάκια ή να τα στερεώσουμε με πινέζες σε ένα σημείο του τοίχου που θα κρατήσουμε για αυτό το λόγο. Το γεγονός ότι τα αιτήματα αναρτώνται επιτρέπει σε καθέναν να σκεφτεί πριν το συμβούλιο.

A3/ ΔΕΛΤΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ

Για να εμπυχώσεις ένα συμβούλιο είναι σημαντικό να υπάρχει μια ημερησία διάταξη: η λίστα με τα σημεία που θα συζητηθούν. Αυτή η ημερησία διάταξη μπορεί να προετοιμαστεί και να καταγραφεί στον πίνακα ή σε ένα μεγάλο φύλλο χαρτί ώστε να το βλέπουν όλοι.

Η ημερησία διάταξη μπορεί να αρχίζει με...

Συνεργατικό συμβούλιο της ... (ημερομηνία)

Ακολουθεί ένα παράδειγμα με κατάλογο των σημείων που μπορούν να συζητηθούν από το συμβούλιο (ανάλογα με την τάξη, με τη σύμφωνη γνώμη της δασκάλας ή του δασκάλου...):

- Άνοιγμα του συμβουλίου (δες τις τελετουργικές φράσεις, Δελτίο A1)
- Υπενθύμιση των κανόνων λειτουργίας του συμβουλίου
- Ανάγνωση των αποφάσεων του συμβουλίου της προηγούμενης εβδομάδας
- Απολογισμός της εβδομάδας που πέρασε
- Οι κριτικές
- Τα σχέδια που τρέχουν
- Οι προτάσεις
- Οι δυσκολίες που πρέπει να ξεπεραστούν
- Οι μαθητές σύμβουλοι (κάποιος που βοηθάει ένας συμμαθητή)
- Συγχαρητήρια και ευχαριστίες
- Προτάσεις που έχουν ληφθεί ή πρόκειται να γίνουν για τη συγκέντρωση των αντιπροσώπων των τάξεων
- Άλλες ερωτήσεις (διάφορες ερωτήσεις)
- Καθορισμός των υπεύθυνων για την επόμενη εβδομάδα
- Αξιολόγηση του προέδρου της συνεδρίας από την τάξη
- Ανάγνωση των αποφάσεων
- Κλείσιμο του συμβουλίου

A4/ ΔΕΛΤΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΠΑΡΕΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Μερικές φορές οι αποφάσεις μπορεί να καθυστερούν: καθένας δίνει τη γνώμη του, καθένας παίρνει το λόγο, το συμβούλιο τελειώνει και καμία απόφαση δεν έχει ληφθεί. Για να μη συμβεί αυτό, πρέπει ο πρόεδρος να ακολουθεί την παρακάτω δομή:

ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ-ΣΥΖΗΤΑΜΕ-ΑΠΟΦΑΣΙΖΟΥΜΕ-ΕΦΑΡΜΟΖΟΥΜΕ

Προτείνουμε

Μόλις εμφανιστεί ένα πρόβλημα και το κατανοήσουν όλοι, μπορείς να ζητήσεις από την τάξη να προτείνει λύσεις.

Συζητάμε

Αν υπάρχουν πολλές προτάσεις, μπορείτε να τις συζητήσετε για να εντοπίσετε τα πλεονεκτήματα και μειονεκτήματα κάθε πρότασης.

Αποφασίζουμε

Μετά τις συζητήσεις, μπορείς να υπενθυμίσεις κάθε πρόταση και στη συνέχεια να επιλέξετε ανά τάξη την καλύτερη: είτε με ψηφοφορία, είτε με ομοφωνία, είτε με μια άλλη μέθοδο δικής σας επιλογής...

Εφαρμόζουμε

Μπορείς τέλος να υπενθυμίσεις πως πρέπει να εφαρμοστεί από την τάξη αυτή η απόφαση (σύνταξη ενός κανόνα, ποινή, αλλαγή οργάνωσης...).

Το συμβούλιο δεν μπορεί να αποφασίζει για τα πάντα μέσα στην τάξη: υπάρχουν πράγματα που είναι μέρος του Νόμου, οπότε δεν μπορούμε να τα αλλάξουμε μόνοι μας, και άλλα που είναι ευθύνη των μεγάλων.

ΒΗΜΑΤΑ

Στα συνεργατικά συμβούλια παίρνουμε αποφάσεις που αφορούν όλους.

Υπάρχουν πολλές λύσεις για να παρθούν αποφάσεις στο συμβούλιο:

- ✓ ΑΝΑΖΗΤΗΣΤΕ ΜΙΑ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΦΩΝΙΑ
  - Μην οργανώσετε ψηφοφορία, αλλά αναζητήστε την έγκριση όλων
  - Πάρτε αποφάσεις εφόσον δεν υπάρχει αντίρρηση από κανένα («ποιος είναι κατά;»)
- ✓ ΜΕΤΑΘΕΣΤΕ ΤΙΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΠΟΜΕΝΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ
- ✓ Αν αντιτίθενται πολλές γνώμες:
  - Μην πάρετε απόφαση
  - Σημειώστε στο τετράδιο συμβουλίου ότι το θέμα θα ξανασυζητηθεί στο επόμενο συμβούλιο
  - Αφήστε αρκετό χρόνο ώστε να σκεφτούν όλοι και να βρουν μια λύση που να ικανοποιεί όλους
  - Ξανασυζητήστε το στο επόμενο συμβούλιο.
- ✓ ΟΡΓΑΝΩΣΤΕ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ
  - Ομοφωνία: αποφασίζετε αν όλοι είναι σύμφωνοι
  - Πλειοψηφία: επιλέγετε την πρόταση που είχε τις περισσότερες ψήφους.
- ✓ ΤΡΑΒΗΞΤΕ ΚΛΗΡΟ αν η συνέντευση είναι σχεδόν μοιρασμένη στα δύο για να διαλέξετε τη μια ή την άλλη λύση.

A5/ ΔΕΛΤΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΡΥΘΜΙΣΤΕΙ ΕΝΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΣΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Αν χρειαστεί να μιλήσεις για ένα πρόβλημα στο συνεργατικό συμβούλιο, σημαίνει ότι το πρόβλημα δεν λύθηκε με τη διαμεσολάβηση ενός μεγάλου (διάλειμμα, κυλικείο, λεωφορείο...) ή από ένα ξεκάθαρο μήνυμα.

Όταν θα παρουσιάσεις το πρόβλημά σου, θα πρέπει:

- να εξηγήσεις με ακρίβεια τις αιτίες του προβλήματος (τι συνέβη, τον τόπο, ποιοι ήταν παρόντες, ...)
- να προσπαθήσεις να εξηγήσεις το συναίσθημα που σου προκαλεί (δυσανεμία, ενόχληση, πόνο, ντροπή, φόβο, εκνευρισμό...)

- να προτείνεις μια επανόρθωση που θα σε ανακούφιζε (δες τα παραδείγματα επανόρθωσης) ή να ζητήσεις βοήθεια στο συμβούλιο για να προτείνει μια επανόρθωση.

ΠΡΟΣΟΧΗ: Η επανόρθωση δεν είναι τιμωρία: ένα παιδί δεν μπορεί να τιμωρήσει ένα άλλο παιδί. Επίσης δεν είναι εκδίκηση ούτε ταπείνωση.

Αν ο άλλος δεχτεί την επανόρθωση, ή αν πάλι προτείνει κάποια άλλη, που όμως την αποδέχεσαι, τότε ανακοινώνεις ότι το πρόβλημα ρυθμίστηκε.

Αν δεν την αποδεχτεί, θα πρέπει να εξηγήσει το γιατί και το συμβούλιο θα πει τη γνώμη του για το πρόβλημά σου. Μπορείς να αλλάξεις το αίτημά σου για επανόρθωση ή να παραδεχτείς ότι δεν είναι δίκαιη. Τότε το πρόβλημα θα έχει λυθεί.

Αν το συμβούλιο πιστεύει ότι είσαι θύμα και ότι ο ένοχος δεν θέλει να το παραδεχτεί, τότε το συμβούλιο θα πρέπει να αποφασίσει κάποια ποινή.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΑΝΟΡΘΩΣΕΩΝ

- Να παίξετε μαζί στο διάλειμμα
  - Να κάνεις μια ζωγραφιά που να εκφράζει κάτι
  - Να ζητήσεις συγγνώμη
  - Να αντικαταστήσεις ή να επιδιορθώσεις κάτι που έσπασε ή καταστράφηκε
- ... Η σειρά σου τώρα να φανταστείς τι θα μπορούσε να αποτρέψει να ξαναπαρουσιαστεί το ίδιο πρόβλημα...

ΒΗΜΑΤΑ

Προτείνοντας επανορθώσεις

Ο Καλίντ είναι δέκα χρονών. Χθες το απόγευμα βγήκε έξω για να κάνει πατίνι στη γειτονιά. Στη γωνιά του δρόμου συνάντησε τον φίλο του τον Ντρις, που προσπαθούσε να δοκιμάσει για πρώτη φορά το πατίνι του. Δυστυχώς έπεσε μπροστά στον Καλίντ, ο οποίος απομακρύνθηκε γελώντας.

Το πρωί, ο Καλίντ διηγήθηκε μπροστά σε όλους στην τάξη πώς ο Ντρις «σωριάστηκε πάνω στο πεζοδρόμιο» και πόσο «είναι άσχετος από πατίνι». Μέσα στα γέλια και τις κοροϊδίες των πολλών, ο Ντρις βγήκε έξω για να κλάψει.

1. – Γιατί ο Ντρις βγήκε έξω κλαίγοντας;
2. – Γιατί ο Καλίντ κορόιδεψε τον Ντρις μπροστά σε όλους;
3. – Τι ένοιωσε ο Ντρις;
4. – Τι ένοιωσε ο Καλίντ όταν είδε τον Ντρις να κλαίει;
5. – Τι μπορεί να κάνει ο Ντρις για να βελτιωθεί η κατάσταση;
6. – Τι μπορεί να κάνει το συμβούλιο της τάξης;
7. – Πώς μπορεί ο Καλίντ να παρηγορήσει τον Ντρις;
8. – Τι μπορεί να κάνει ο Καλίντ για να νοιώσει καλύτερα;

Όταν καταλάβουμε ότι πληγώσαμε κάποιον, στενοχωριόμαστε οι ίδιοι.

«Αν ο Καλίντ θέλει να κάνει κάτι αυθόρμητα για να βοηθήσει τον Ντρις να μην είναι άλλο λυπημένος, του προτείνει μια επανόρθωση. Έτσι ο Καλίντ δείχνει στον Ντρις ότι η συγγνώμη του είναι αληθινή. Με την επανόρθωση ο Καλίντ παρηγορεί τον Ντρις και τον ανακουφίζει από το πόνο που του προκάλεσε.

Βρες μια επανόρθωση που θα μπορούσε να προτείνει ο Καλίντ στον Ντρις σε κάθε μία από τις παρακάτω καταστάσεις:

Κατάσταση 1: Ο Καλίντ έχασε τη μπάλα που του είχε δανείσει ο Ντρις.

Κατάσταση 2: Ο Καλίντ είπε για την οικογένεια του Ντρις ότι έχουν «φάτσα αρουραίου»

Κατάσταση 3: ο Καλίντ έκλεισε τον Ντρις στις τουαλέτες.

Κατάσταση 4: ο Καλίντ απείλησε τον Ντρις να τον δειρίει έξω από το σχολείο, αν εκείνος δεν του δώσει το κολατσιό του.

A6/ ΔΕΛΤΙΟ ΓΙΑ ΝΑ ΕΠΙΒΑΛΕΙΣ ΜΙΑ ΠΟΙΝΗ ΧΩΡΙΣ ΝΑ ΤΑΠΕΙΝΩΝΕΙΣ

Σε μια συνεργατική τάξη όλοι έχουν ίσα δικαιώματα, τα οποία διευκολύνουν τη μελέτη, τις δραστηριότητες και την ζωή στην τάξη. Όταν κάποιος μαθητής κάνει κατάχρηση, τότε υπάρχει κίνδυνος να στερήσουν από τους άλλους τα δικαιώματα και τις ελευθερίες τους.

Σε αυτή την περίπτωση, η ποινή χρησιμεύει στο να:

- υπενθυμίσει την ύπαρξη των κανονισμών
- να μας προτρέψει να αλλάξουμε την συμπεριφορά μας
- να βοηθήσει να κατανοήσουμε για ποιο λόγο υπάρχει ένας κανονισμός

Όταν κάποιος έχει βοηθήσει στην τάξη, μπορούμε:

- Να τον ευχαριστήσουμε
- Να τον συγχαρούμε
- Να του χαμογελάσουμε
- Να του γράψουμε κάτι...

Αν κάποιος δεν σεβαστεί ένα νόμο ή ένα κανονισμό της σχολικής ζωής, μπορούμε να προτείνουμε μια ποινή. Αυτή η ποινή πρέπει να είναι θετική και να βοηθάει στο να ξανακερδηθεί η εμπιστοσύνη των άλλων. Για παράδειγμα μπορούμε:

- Να τον προειδοποιήσουμε μέσα στην τάξη
- Να του ζητήσουμε να ζητήσει συγγνώμη/να απολογηθεί
- Να το προειδοποιήσουμε στο συμβούλιο (να το σημειώσουμε στο τετράδιο)
- Να του ζητήσουμε να διορθώσει αυτό που έσπασε ή κατέστρεψε
- Να του στερήσουμε για λίγο κάποιο δικαίωμα
- Τέλος να τον θέσουμε για λίγο εκτός ομάδας

Αν θέλουμε η ποινή να βοηθήσει όσο το δυνατόν περισσότερο στο πλαίσιο της τάξης, πρέπει να αποφύγουμε να παραβιάσουμε το νόμο, για παράδειγμα τις ταπεινώσεις ή την εκδίκηση.

Στο τέλος ενός συνεργατικού συμβουλίου του σχολείου, ο γραμματέας πρέπει να γράψει μια έκθεση.

ΣΧΟΛΕΙΟ	ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΤΟΥ ΣΧΟΛΕΙΟΥ	ΗΜΕΡΟΜΗΝΙΑ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ Πρόεδρος: Γραμματέας: Παρόντες:	ΗΜΕΡΗΣΙΑ ΔΙΑΤΑΞΗ	
ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΠΑΡΘΗΚΑΝ	ΠΟΙΟΣ; ΓΙΑ ΠΟΤΕ;	
ΕΚΚΡΕΜΟΥΝ	ΠΟΙΟΣ; ΠΟΤΕ;	

Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ

Η Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού είναι ένα κείμενο που καθορίζει τα κυριότερα δικαιώματα των παιδιών ανά τον κόσμο. Έγινε αποδεκτή από τη χώρα μας το 1989. Ανάμεσα στα κυριότερα άρθρα της:

ΑΡΘΡΟ 2

Τα Κράτη δεσμεύονται να σεβαστούν τα δικαιώματα που αναφέρονται στη Σύμβαση και να τα εγγυώνται για όλα τα παιδιά.

ΑΡΘΡΟ 12

Τα Κράτη που συμμετέχουν εγγυώνται στο παιδί το δικαίωμα να εκφράζει ελεύθερα τη γνώμη του ανάλογα με το βαθμό ωριμότητας που έχει.

ΑΡΘΡΟ 24

Τα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού να απολαμβάνει την καλύτερη δυνατή κατάσταση υγείας και να κάνει χρήση ιατρικών υπηρεσιών.

ΑΡΘΡΟ 27

Οι γονείς επιβαρύνονται με την ευθύνη να εξασφαλίζουν, στο πλαίσιο των δυνατοτήτων τους και των οικονομικών τους μέσων, τις συνθήκες ζωής που είναι απαραίτητες για την ανάπτυξη του παιδιού.

ΑΡΘΡΟ 28

Τα Κράτη αναγνωρίζουν το δικαίωμα του παιδιού στην εκπαίδευση σε μια βάση ισότητας ευκαιριών. Χαρακτηρίζουν την πρωτοβάθμια εκπαίδευση υποχρεωτική και δημόσια για όλους.

Τα Κράτη παίρνουν όλα τα μέτρα ώστε η ποιότητα της εκπαίδευσης να εξασφαλίζει αξιοπρέπεια στο παιδί ως ανθρώπινη ύπαρξη.

ΑΡΘΡΟ 29

Η εκπαίδευση του παιδιού πρέπει να αποβλέπει/αποσκοπεί:

- α) να ευνοεί την ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και στην ανάπτυξη των χαρισμάτων και των διανοητικών και φυσιολογικών δεξιοτήτων
- β) να εμπνέει σεβασμό για τα δικαιώματα του ανθρώπου και τις βασικές αξίες
- γ) να εμφυσεί το σεβασμό για τους γονείς, την ταυτότητα, τη γλώσσα και τις πολιτιστικές αξίες, καθώς και τον σεβασμό στις εθνικές αξίες της χώρας στην οποία ζει, από την οποία προέρχεται και για τους διαφορετικούς από το δικό του πολιτισμούς
- δ) να προετοιμάζει το παιδί να αναλάβει τις ευθύνες της ζωής μέσα σε μια ελεύθερη κοινωνία
- ε) να ενσταλάζει στο παιδί το σεβασμό για το φυσικό του περιβάλλον

ΑΡΘΡΟ 31

Τα Κράτη αναγνωρίζουν στο παιδί το δικαίωμα για ανάπαυση, για ψυχαγωγία, για παιχνίδι, για διασκέδαση/ανάπαυλα και για να συμμετέχει ελεύθερα στην πολιτιστική και καλλιτεχνική ζωή.